

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 120/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 34 T 58/2008 a jeho rozsudkom z 13. februára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2009 doručená sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 T 58/2008 a jeho rozsudkom z 13. februára 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 1. júna 2006 Okresná prokuratúra Ž. (ďalej len „okresná prokuratúra“) podala pod č. k. 3 Pv 1248/05-35 okresnému súdu obžalobu na sťažovateľa a ďalších obvinených pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia v spolupáchateľstve v štádiu pokusu podľa § 9 ods. 2 a § 8 ods. 1 k § 171 ods. 2 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a pre trestný čin poškodzovania cudzej veci v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 257 ods. 1 Trestného zákona. Okresný súd uvedenú trestnú vec prerokovával v konaní vedenom pod sp. zn. 29 T 76/2006.

Vzhľadom na skutočnosť, že na hlavnom pojednávaní konanom 30. októbra 2008 prokurátor okresnej prokuratúry a sťažovateľ (ako aj ostatní obvinení) vyhlásili, že chcú konať o dohode o vine a treste, okresný súd uznesením sp. zn. 29 T 76/2006 z 30. októbra 2008 vrátil vec prokurátorovi okresnej prokuratúry, aby postupoval podľa § 232 a § 233 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), t. j. aby konal o dohode o vine a treste.

Následne okresná prokuratúra v trestnej veci sťažovateľa a ostatných spoluobvinených podala 18. decembra 2008 pod č. k. 3 Pv 1248/05-75 okresnému súdu návrh na schválenie dohody o vine a treste, ktorá bola spísaná na okresnej prokuratúre 16. decembra 2008 za prítomnosti sťažovateľa a ostatných spoluobvinených a ich obhajcov.

Na základe tohto návrhu okresnej prokuratúry okresný súd na verejnom zasadnutí 13. februára 2009 rozsudkom sp. zn. 34 T 58/2008 okrem iného schválil a potvrdil aj dohodu o vine a treste uzavretú medzi sťažovateľom a prokurátorom okresnej prokuratúry.

Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 T 58/2008 a jeho rozsudkom z 13. februára 2009 došlo k porušeniu ním označených práv zaručených ústavou a dohovorom, a to tým, že dohodu o vine a treste, ktorú uzavrel s prokurátorom okresnej prokuratúry, schválila a potvrdila podľa § 237 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku samosudkyňa okresného súdu, ktorá však nebola na schválenie a potvrdenie takejto dohody príslušná. Sťažovateľ tvrdí, že príslušným bol podľa § 237

ods. 3 písm. c) Trestného poriadku senát, a to z dôvodu, že «samosudkyňa zrušila v časti výroku o treste rozsudky, ktoré vyhlásil a rozhodol v predchádzajúcom konaní senát... v tr. veci pod sp. zn. 5 T 223/2005... a následne vyhlásila nový výrok o vine a súhrnný úhrnný trest... Trest odňatia slobody bol síce navrhovaný v mojom prípade v dohode o vine a treste v rozsahu v súlade s § 237 ods. 3 písm. b) Tr. por., ale okres. súd opomenul fakt a nebral na vedomie, že koná vo veci kde bola a opäť musela byť aplikovaná „asperačná zásada“ podľa § 35 ods. 2 Tr. zákona, čím došlo k zmene trestnej sadzby ako takej, ktorá presahovala ustanovenú hranicu pre konanie a rozhodovanie samosudcom...».

Sťažovateľ ďalej uviedol, že „Okresný súd okrem iného porušil právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, keď od podania obžaloby z 1. 6. 2006 do 30. 10. 2008 nekonal v predmetnej veci bez opodstatnených dôvodov“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezhom:

„Okresný súd Žilina rozsudkom zo dňa 13. 2. 2009 a konaním v trestnej veci pod sp. zn. 34 T 58/2008, ktoré prerokovala samosudkyňa... rozhodol a konal nezákonne, spôsobom, v medziach a rozsahu, ktorý nie je ustanovený v zákone, respektíve nie je v súlade s ustanoveniami zákona a teda tým porušil práva sťažovateľa garantované v článku 17 ods. 2 Ústavy SR - právo na osobnú slobodu, článku 48 ods. 2 Ústavy SR - právo na prejednanie veci v primer. lehote (prerokovanie bez zbytočných prietáhov), článku 5 ods. 1 a ods. 4 Dohovoru... - právo na slobodu a bezpečnosť, článku 6 ods. 1 Dohovoru... - právo na spravodlivé súdne konanie.

Rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 34 T 58/2008 zo dňa 13. 2. 2009 sa zrušuje.

Okresnému súdu Žilina sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol a zakazuje pokračovať v porušovaní práv a slobôd garantovaných Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a zák. slobôd.

Prípadne nech Ústavný súd SR súčasne rozhodne o mojom prepustení na slobodu.

V súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy SR žiadam o priznanie primeraného fin. zadosťučinenia ako morálnej a nemajetkovej ujmy v dôsledku porušenia zák. práv a slobôd.“

Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv lebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;
- e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;
- f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti pred ústavným súdom je sťažovateľom namietané porušenie ním označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 T 58/2008 a jeho rozsudkom z 13. februára 2009, ktorým schválil a potvrdil dohodu o vine a treste uzavretú medzi sťažovateľom a prokurátorom okresnej prokuratúry.

1. V súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy, práva na osobnú slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť tým, že okresný súd o návrhu prokurátora okresnej prokuratúry na schválenie dohody o vine a treste rozhodol rozsudkom vydaným samosudkyňou napriek tomu, že mu bol uložený úhrnný súhrnný trest za trestné činy, za ktoré mu (podľa tvrdenia sťažovateľa) hrozilo uloženie trestu odňatia slobody s hornou hranicou prevyšujúcou osem rokov (§ 35 ods. 1 a 2 Trestného zákona), a navyše skorší trest bol uložený v konaní pred senátom (čo odporuje § 349 ods. 2 Trestného poriadku), ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu bolo vydané na verejnom zasadnutí konanom 13. februára 2009 za prítomnosti (okrem iných) prokurátora okresnej prokuratúry, sťažovateľa, ako aj za prítomnosti jeho obhajcu.

Zo zápisnice okresného súdu o verejnom zasadnutí vyplýva, že sťažovateľ po splnení všetkých obligatórnych podmienok vyjadril súhlas so schválením a potvrdením už uzavretej

dohody o vine a treste a rovnako schváliť túto dohodu navrhol aj jeho obhajca, a to bez akýchkoľvek ďalších námietok či pripomienok.

Ústavný súd zastáva názor, že z princípu subsidiarity (v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde) limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03).

Z obsahu sťažnosti podanej ústavnému súdu a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ a jeho obhajca obsah navrhovanej dohody bezpochyby poznali od 16. decembra 2008, keď ju sťažovateľ v prítomnosti svojho obhajcu na okresnej prokuratúre podpísal. Od tohto momentu mu teda boli, rovnako ako aj jeho obhajcovi, známe tak hmotnoprávne podmienky (spôsob určenia výšky trestu), ako aj procesné podmienky (zloženie - samosudca alebo senát), za akých má okresný súd o tomto návrhu konať a rozhodovať. Sťažovateľ a jeho obhajca teda ešte pred samotným konaním a rozhodovaním okresného súdu vedeli, že v prípade schválenia a potvrdenia dohody o vine a treste bude sťažovateľ odsúdený podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 35 ods. 1 a 2 Trestného zákona na úhrnný súhrnný trest odňatia slobody v trvaní sedem rokov a osem mesiacov, a že dôjde podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona k zrušeniu výroku o treste odňatia slobody uloženého rozsudkom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 223/05 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 152/06 z 11. júla 2006. Tieto skutočnosti v plnej miere postačujú na vyvodenie záveru, v akom zložení má okresný súd konať a rozhodnúť.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že tak sťažovateľ, ako aj jeho obhajca už od podpisu dohody o vine a treste teda mohli mať a mali vedomosť o skutočnostiach, ktoré v podstate tvoria predmet sťažnosti v konaní pred ústavným súdom (že o návrhu má rozhodovať senát,

a nie samosudkyňa) a najneskôr pri otvorení verejného zasadnutia mali tieto skutočnosti namietať pred konajúcou samosudkyňou, čo však v konečnom dôsledku neurobili.

Ústavný súd vo svojej judikatúre viackrát vyslovil, že v konaní pred všeobecným súdom sťažovateľ nemôže len vyčkávať na rozhodnutie, a v prípade, ak je preňho nepriaznivé, napadnúť ho sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ale v záujme ochrany svojich práv a osobnej slobody sa má snažiť ovplyvniť ho svojou argumentáciou ešte pred prijatím samotného rozhodnutia (obdobne III. ÚS 227/03, III. ÚS 201/04).

Sťažovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal, že by argumentáciu o nepríslušnosti samosudkyne v konaní o návrhu na schválenie dohody o vine a treste bol predniesol pred rozhodnutím okresného súdu. Týmto spôsobom by mohol ovplyvniť rozhodovanie a napokon aj rozhodnutie okresného súdu vo svoj prospech alebo dať mu možnosť, aby sa vyvaroval prípadného porušenia práv sťažovateľa podľa ústavy alebo dohovoru.

Keďže sťažovateľ námietky možného porušenia svojich práv nevyužil v konaní pred okresným súdom, a to pred jeho rozhodnutím, ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Navyše ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ vo svojej sťažnosti v podstate žiadnym spôsobom nenapadol vecnú správnosť rozsudku okresného súdu, a túto nenamieta ani v spojení s prípadným porušením procesných predpisov postupom okresného súdu. Za týchto podmienok je len ťažko akceptovateľné tvrdenie o porušení základných práv a slobôd sťažovateľa okresným súdom, najmä ak k dohode o vine a treste dochádza medzi prokurátorom a obvineným a akceptáciou dohody sa obvinený - v tomto prípade sťažovateľ - vzdáva práva na prejednanie svojej veci nezávislým a nestranným súdom na hlavnom pojednávaní a trest mu uloží súd bez dokazovania viny.

2. V súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na

prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v jeho trestnej veci v období od 1. júna 2006 do 30. októbra 2008 ústavný súd poznamenáva, že uvedené konanie bolo v tom čase vedené pod sp. zn. 29 T 76/2006, a toto bolo skončené uznesením z 30. októbra 2008, ktorým okresný súd vrátil vec okresnej prokuratúre, aby táto konala o dohode o vine a treste.

Pri posudzovaní možného porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vychádzal zo svojej judikatúry, podľa ktorej podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie právnej neistoty (III. ÚS 61/98). Zároveň z judikatúry ústavného súdu v nadväznosti na takto vymedzený účel označených práv vyplýva, že ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravenému v čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd poskytuje len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu podaná v čase, keď k namietanému porušovaniu práva ešte mohlo dochádzať a nečinnosť orgánu verejnej moci v tom čase ešte mohla trvať (napr. *mutatis mutandis* II. ÚS 387/06, IV. ÚS 46/07, IV. ÚS 263/08, I. ÚS 28/08).

Pretože sa sťažovateľ ústavnej ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote v napadnutom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 29 T 76/2006 (trvalo od 1. júna 2006 do 30. októbra 2008) domáhal až v čase (sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 9. marca 2009), keď k porušovaniu označených práv už nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Uvedené platí aj v prípade, ak by ústavný súd posudzoval konanie okresného súdu v trestnej veci sťažovateľa ako celok, t. j. od podania obžaloby 1. júna 2006 do právoplatného skončenia trestného stíhania 13. februára 2009 schválením a potvrdením dohody o vine a treste rozsudkom sp. zn. 34 T 58/2008 z toho istého dňa.

Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá a rozhodnutie o zrušení rozsudku okresného súdu a ďalších požiadavkách sťažovateľa je viazané na vyslovenie porušenia jeho práva alebo slobody, nepripadalo už do úvahy, aby ústavný súd o tejto časti sťažnosti rozhodoval. Taktiež z dôvodu odmietnutia sťažnosti bolo bez právneho významu rozhodovať o ustanovení právneho zástupcu sťažovateľovi v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009